

1. Bilješka o piscu

Emile Zola (1840-1902), francuski romanopisac, znanajni teoretičar naturalizma i društveni borac. Do književnog uspjeha proživio je teški život, rađe se između ostalog i kao novinar.

Eksperimentalnu metodu iz prirodnih nauka i medicine Zola prenosi u stvaralački književni postupak. Uvijek treba proučavati s biološko-fiziološkoga i socijalnoga stanovišta opažanjem i eksperimentom. Život je pojedinca uvjetovan nasljeđem i sredinom, i u njima teba otkriti mehanizam općih zakona. Zato je Zola otkrio svijet proroka, pogubnih i tiranskih strasti, nasilničkih nagona, bioloških i animalnih strana u čovjekovu biću - potpunije i grublje nego itko prije njega u svjetskoj književnosti.

Prvi veliki uspjeh postigao je romanom *Therese Raquin*, s temom o mržnji i dubokim nesporazumima između mužkarca i žene.

Godine 1868. završen je plan ciklusa romana pod naslovom *Prirodna i društvena povijest jedne obitelji pod Drugim carstvom*, po ugledu na *La comedie humaine* H. de Balzaca. U nizu romana, Zola prikazuje različite sredine u kojima se kreću članovi obitelji Rougon-Macquart, ali pod teškim i sumornim pritiskom nasljeđa, bolesti i društvene depresije. U triologiji Zola se bavi više društveno-političkim problemima, obrađujući se poraznom kritikom na crkvenu organizaciju. U tetralogiji Zola otvara nešto svijetlije perspektive u pogledima na ljudsko društvo i njegovu budućnost. U skladu s teorijskim postavkama naturalizma Zola donosi u svojim djelima obilnu građu i obilje podataka iz vanjskog svijeta s naglašenom težnjom da bude što objektivnije i prirodonaučnije. Ali u osnovi svega leži Zola strasna, lična priroda, i on je dao više svoju ličnu sliku zamišljenog svijeta, nego objektivnu, prirodnim zakonima strukturiranu stvarnost.

Podatke prona{ao u knjizi: Tvrko ^ubeli} : "Teorija knji`evnosti", Zagreb 1972.

2. Pone{to o djelu "Nana".

"Nana" odli~an je naturlisti~ki roman, koji uz Germinal zasigurno ~ini najbolje djelo Zolina knji`evna rada. Temeljnu ideju roman pisac daje u samom romanu uspore|uju}i Nanu sa muhom.

“... muhom boje sunca, koja dolazi sa smeti{ta, muhom koja uzima smrt sa stvarima du` ceste, pa zuje}i, ple{u}i i prelijevaju}i se kao drago kamenje, samo {to stane, truje ljude po pala~ama, u koje ulazi kroz prozor.”

Zola Nanu prikazuje kao predivnu prenosnicu klice smrti. Tokom cijelog romana pisac se najvi{e bavi Naninim likom, isti}i njenu ljepotu i njenu snagu koju suprotstavlja njenoj otrovnosti.

“Nana, vrlo visoka, vrlo razvijena za svojih osamnaest godina, u bijeloj tunici boginje, sa dugom plavom kosom rasutom po ple}ima...”

“On je vidio njene poluzatvorene o~i, poluotvorena usta, njeno lice o`areno zaljubljenim osmjehom, i pozadi opu{tena kosa pokrivala je le}a kao u lavice. Savijena i zategnutih udova, ona je pokazivala svoje jake kukovw, svoje tvrde dojeke kao u kakve amazonke, jake mi{i}e pod svilenom ko`om. Fina linija, jedva ustalasanih ramena i kukova klizila joj od koleta do stopala”

Roman izgleda kao niz slika iz `ivota kurtizane Nane i tek pomalo se nazire optu`ba nemoralom tada{njeg dru{tva. Zola Nana ne opisuje kao neku pokvarenu djevojku, ve} je u cijelom romanu ~ini privla~nom opravdavaju}i njene postupke. Ona se preko svojih ljubavnika izdigla visoko, ali je istovremeno propadala dok se nije utopila u nemoralnoj prljav{tini.

Zola je u promatranju destruktivnog pona{anja svoje glavne junakinje, njoj pot~inio svaki detalj svog pripovijedanja. Pomo}u Naninih razli~itih ljubavnih pokreta pisac ju je prikazao kao fotografski snimak stvarnosti {to je i temelj naturalizma.

Nana je svoje ljubavnike , Steinera i Muffata, podnosila samo zato {to joj je trebao njihov novac. Ona je grabila zlato ne razmi{ljavu}i o posljedicama, povode}i se samo svojim instinktima. pojavom Fontana javlja se u njoj neki novi osje}aj koji je do tada zanemarivala, Nana se zaljubljuje i upravo ta njena ljubav prema Fontanu dovodi je do propasti. Sanjavu}i o sre}i ona trpi sve Fontanove udarce i tu je Zola prikazuje kao slabu i podlo`nu `enu koja je prepri{tavu}i se u potpunosti svojim instinktima i osje}ajima morala do`ivjeti pad. Odav{i se ponovo prostituciji da zaradi za `ivot dala se izbaciti iz vlastita stana.

U svim svojim ljubavnim, odnosno mo`da ipak poslovnim pothvatima ona je tra`ila korist. Bez obzira na njenu destruktivnu stranu li~nosti ona je bila jaka osoba, uspjela je od svojih ljubavnika dobiti ono {to je `eljela. Nana bila je kurtizana koja je uz svu nemoralnost ipak imala neki svoj ponos.

“To je smije{no, bogati ljudi zami{ljavu da mogu sve dobiti za svoj novac... E pa lijepo! A ako ja ne}u?... Nije meni stalo ddo tvojih problema. Kad bih mi ponudio cio Pariz, opet bi rekla da ne}u, i uvijek ne}u...”

Iza Naninog ponosa ipak se krije lukavstvo, unaprijed je proračunavala metode kako bi nešto izvukla iz svojih ljubavnika i možda je jedan koji je najlošije proćao bio baš grof Muffat kojemu je Nana oduzela razum.

“Ti uzimaš - prihvati ona odlučno - ti ćeš udesiti da mi je do uloge.

On je ostao iznenađen. Zatim reče uz očajan pokret: - Ali to je nemoguće! Ti si sama rekla da to ne zavisi od mene.

Ona ga prekide skvrčivši ramenima:

Ti ćeš sada ići dolje i reći Boreknoveu da tražim tu ulogu... Ta nemoj da budeš toliko naivan. Bordenaveu je potreban novac. Pa lijepo ti ćeš mu ga pozajmiti jer ga imaš toliko da ga možeš kroz prozore bacati.”

Nana nikada nije skrivala svoj prezir i mržnju prema bogatim osobama i takozvanim poštenim ženama koje su bile poštene samo izvana, ali su se kako Nana kaže skrivale, daleko od očiju javnosti.

Nana je bila ustvari jedna priglupa djevojka koja je raspoklanjala čitavo bogatstvo, a nije imala što jesti. Sa svim svojim slabostima i greškama predstavljala je vid jedne francuske povijesne epohe. umrla je u jednoj hotelskoj sobi od boginja dok je svugdje odjekivalo: U Berlin! U Berlin! U rat! Spremao se rat koji je upleten u igru ljudske strasti.

Zola Nana u odnosu s ostalim muškarcima. On je neprestano prati, slijedi portretirajući svaki njen dio, svaki pokret. Zola je pristupio pokretima s takvom vjerodostojnošću, opisujući svaki najmanji detalj, kao fotografija. ^ak prilikom Nanine smrti Zola je upotrebio svu svoju opisivačku umjetnost i opisao joj lice puno gnoja, ali uvijek ističući Naninu ljepotu.

“To je bila jedna masa, gomila gnoja i krvi, hrpe smrdljivog mesa, bačena tu na jastuke. Gnojane bubuljice raširile su se po cijelom licu, jedna do druge, skvrgnute sa sivim izgledom blata, one su već ličile na neku plijesan zemlje, na ovoj bezličnoj koži gdje se crte više nisu poznavale. Lijevo oko se potpuno izgubilo u ključanju gnojiva, drugo udubilo se kao crna pokvarena rupa. Iz nosa je još curio gnoj. Velika crvenkasta krasta pružala se od jednog obraza i prelazila preko usta iskvarivši ih u grozan sijeh. I na ovu užasnu masku ništavila kosa lijepa kosa, sadržavajući svoj plemeni sjaj sunca klizala je, prelijevajući se kao zlato. Venera se raspadala.”

Od onako lijepe žene ostala je samo hrpa smrdljivog gnoja, a ženicom: “Venera se raspala.”, rečeno je sve. Sva njena ljepota stopila se u tu bolest i Nana je nestala ostavivši samo mali trag - kosu.

Zola kao pisac naturalizma smatra da u svom radu treba primijeniti postupke znanstvenika. Stvaralački rad određen je s tri momenta: sredinom, rasom, trenutkom. On je to primjenio u “Nani”. Nana je bila destruktivna ličnost koja je nešto grešila, a sredina u kojoj je živjela i vrijeme koje je bilo teško natjeralo ju je da bude to što je bila.

Zolin cilj bio je uzdignuti roman u sferu nauke. On je na tim tijelima vršio analitički rad koji kirurzi vrše na leževima. Smatra da likovi moraju biti fotografski snimak stvarnosti. Istupanje djelu s naučne strane i isticanje krajnje objektivnosti oduzimalo je piscu subjektivan odnos prema svijetu o kojem govori. Zola je bio pisac masa, opisivao je sve društvene slojeve tako da je nešto bio napadan.

Roman "Nana" jedan je od onih romana u kojima je prikazan životni put glavnog junaka, njegovi padovi, usponi i razočaranja te podlost jednog društva i vremena. Prolaznost, smrt od kojih se svi plaše prikazana je ovdje an najgori mogući način, što i jeste osnova naturalizma. Nana, nekadašnja ljepotica, pretvorila se u rugobu. U njenom posljednjem opisu prikazana je stravično, gadljivo, a uostalom to i jest cilj svega, nestanak.

Najveći dio radnje romana odvija se u potpunoj tmini i mraku, u zagušnjivim i prljavim prostorima sa odvratnim i gadljivim ljudima.